

Šesté komnaty

Kapitola sedmá

Pojednává o tom, jak se duše, již Bůh uděluje tyto milosti, trápí pro své hříchy. Říká, jak velkým omylem je, přestože jsme duchovně vysoko, necvičit se ve zpřítomňování lidství našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista, jeho nejsvětějšího umučení a života a jeho slavné matky a svatých.

1. Může se vám, sestry, zdát, že duše, jimž se Pán tak důvěrně sděluje, si mohou být natolik jisty, že se z něj budou radovat stále, že se nemají čeho obávat a proč plakat nad svými hříchy. Zvláště si to pomyslí ty, jež dosud nezakusily ony milosti, neboť ty, které se z nich těšily a měly-li tyto milosti původ v Bohu, se poznají v tom, co budu dále říkat. Neplakat nad hříchy by byl veliký omyl, protože lítost nad hříchy vzrůstá tím více, čím více lásky od našeho Boha přijímáme. A domnívám se, že tak to bude, dokud se neocítíme tam, kde nás už nic nemůže trápit.

2. Po pravdě řečeno, někdy na nás trápení doléhá více než jindy a také různými způsoby. Duše přitom nemyslí na tresty, které jí za hříchy čekají, ale trápí se, jak mohla být tak nevděčná vůči tomu, jemuž je tolik dlužna a jenž si tak velice zaslouhuje, aby se mu sloužilo, neboť velikost milosti, jež jí Bůh udílí, jí dává mnohem lépe poznat Boží velikost. Hrozí se, jak mohla být tak troufalá, pláče nad svou malou úctou k Bohu, zdá se jí, že pro svou neuvěřitelnou pošetilost nemůže než plakat, sotva si jen vzpomene, pro jak nízké věci mohla zanedbat tak vznešené Veličenstvo. Na to se upomíná mnohem více než na veliké milosti, které dostává a další, o nichž ještě bude řeč. Zdá se jí, že se na ni milosti valí jako prudká řeka, což se děje čas od času, zatímco vzpomínky na hřích jsou jako stále přítomné bahno, ožívají v paměti a to je veliký kříž.

3. Znáám osobu, která toužila po smrti ne tak, aby spatřila Boha, ale proto, aby nemusela neustále vzpomínat na onen vlastní nevděk vůči tomu, jemuž byla tolik zavázána. Zdálo se jí, že ničím hříchy nejsou srovnatelné s jejími, s přesvědčením, že žádného tvora Bůh nemusel tak dlouho trpělivě snášet jako ji, tolik obdařenou Božími milostmi.

Co se týče strachu z pekla, ten tu duše nemívají. Zato se občas velice bojí, že by mohly přijít o Boha. Především se však obávají, aby o Boha nepřišly vlastní vinou, tím, že by ho urazily a aby neupadly do tak bídného stavu jako dříve. O vlastní tresty ani slávu se nestarají a jestliže si přejí nezdržet se dlouho v očistci, je to proto, že by tu byly daleko od Boha a to je trápí více než tresty, jež by tu měly vytrpět.

4. Nemám za jisté, že Bohem sebeobdarovanější duše má zapomenout že se kdysi nacházela ve velice ubohém stavu, neboť je to sice bolestivé, ale mnohým to velmi prospívá. Možná si to myslím, protože jsem sama byla tak bídná, a proto mě stále přichází na mysl mé hříchy – a ty, které jsou od počátku dobré, to prožívají jinak, i když se domnívám, že dokud žijeme, nemůžeme se vyhnout pádům.

Žádnou úlevu tu nepřináší pomyšlení, že náš Pán už nám hříchy odpustil a zapomněl na ně. Je to spíš větší trest vidět tak velikou dobrotu a milost udělovanou těm, kdo by nezasloužili než peklo. Myslím, že právě tím se museli velice trápit svatý Petr a Magdaléna: jejich láska natolik vyrostla a přijali tolik milosti a poznali Boží velikost a důstojnost natolik, že pak museli hodně a bolestně trpět.

5. Také se vám může zdát, že kdo se těší z tak vznešených věcí, nemedituje o tajemství nejsvětějšího lidství našeho Pána Ježíše Krista, protože se už jen cvičí v lásce.

Už jsem o tom široce psala jinde,¹ a i když se o tom se mnou někteří lidé přeli a říkali, že tomu nerozumím, protože Pán si nás vede různými cestami a že když jsme prošli počáteční úseky cesty, je lépe se zabývat božstvím a prchat před tím, co je spojeno s tělem... nedonutí mě uznat, že je to správná cesta.

¹ KŽ 22

Může být, že se mýlím a že všichni mluvíme o tomtéž, ale protože jsem se přesvědčila, že mě samotnou právě v tomto chtěl ďábel oklamat, poučila jsem se, že je dobré se o tom znova zmínit i tady, abyste byly velice opatrné, ba troufám si říct, abyste nevěřily tomu, kdo by vám říkal opak. Budu se zde snažit být srozumitelnější než dříve. Kdyby totiž osoba, která o tom slíbila psát, byly důkladnější, možná by téma objasnila lépe, protože mluvit jen přibližně a k lidem málo vzdělaným jako jsme my, může být k velké škodě.

6. Některým duším se také může zdát, že nemohou přemítat o umučení Páně, natož o nejsvětější Panně či o životech svatých, které s sebou nesou velký prospěch a posilu. Nedokážu si představit, na co asi myslí? Když pomineme všechno tělesné - jen andělské duchové dokáží trvale žhnout láskou, sotva však my smrtelníci. Jestliže máme zapotřebí zabývat se, myslet a nechat se doprovázet těmi, kteří i když měli tělo, vykonali pro Boha mimořádné činy... tím spíše se nemůžeme oddělovat od Toho, co je základem všech dober a pomoci, jíž se nám dostává, totiž od nejsvětějšího lidství našeho Pána Ježíše Krista. Ale nevěřím, že se tak opravdu chovají, spíše si myslím, že se nevyznají sami v sobě a tak škodí sobě i druhým. Či alespoň nevstoupí do dalších dvou příbytků, protože jestliže ztratili průvodce, dobrého Ježíše, nenaleznou cestu. Bude zázrak, jestliže setrvají v příbytcích, kam již došli. Neboť Pán sám říká, že je cesta, a také že je světlo a že nikdo nemůže jít k Otci než skrze něj a že „kdo vidí mne, vidí Otce“. Řeknou, že ta slova mají jiný význam. Já však neznám ty druhé významy, tento můj duše vždycky cítila jako pravý a vyhovoval mi.

7. Někteří lidé (a je jich mnoho mezi těmi, kdo o tom se mnou mluvili), se domnívají, že když je Pán přivedl k dokonalé kontemplaci, chtějí v ní teď zůstat stále, což ale není možné. Avšak tato Pánova milost je zanechává v takovém stavu, že nemohou dále přemítat o tajemství umučení Páně a o jeho životě jako dříve. A nevím, jaká je toho příčina, ale je to velmi časté, že mysl zůstává jakoby neschopna meditace. Myslím, že to musí být tím, že meditace znamená hledat Boha a je-li jednou nalezen a duše si přivykne ho svou vůlí stále hledat, nechce se unavovat hloubáním. A také se mi zdá, že vůle už je natolik rozničená, že ve své štědrosti nechce zatěžovat mysl, je-li to možné. Což by nebylo špatné, avšak není to možné, zvláště když dosud nedospěla až do posledních komnat a bude tu ztrácet čas, protože často bude mít zapotřebí přemítání, aby roznítilo vůli.

8. A povšimněte si, sestry, že tento bod je důležitý, proto ho chci lépe objasnit: duše touží věnovat se zcela lásce a ničemu jinému, jenže nemůže, i když chce, protože i když vůle není mrtvá, oheň, který jí obvykle rozžihá, tu skomírá a je zapotřebí, aby do něj někdo zafoukal, aby ze sebe vydal teplo. Má snad duše setrvat v této vyprahlosti a čekat na nebeský oheň, aby spálil tuto její sebeobět' Bohu, jako se stalo našemu otci Eliášovi? Určitě ne a není dobré čekat na zázraky. Pán je dělá, když jich má duše zapotřebí. Už jsme to řekli a ještě dále řekneme. Bůh ovšem chce, abychom se považovali za bídne a nehodné zázraků a abychom si sami poradili, tam kde můžeme. A jsem přesvědčena, že dokud nezemřeme, ať je naše modlitba sebevznešenější a že je třeba jednat, jak bylo řečeno.

9. Po pravdě řečeno, koho Pán uvede do sedmých příbytků, málokdy, ba skoro vůbec bude mít zapotřebí podobných poučení, z důvodů, které tam uvedu,² jestli si na to vzpomenu. Takoví lidé budou ustavičně s Kristem naším Pánem, a to zcela podivuhodným způsobem, v němž jeho božství i lidství jim budou dělat trvalou společnost. Takže když oheň vůle, o němž byla řeč, není rozničen, a nevnímáme Boží přítomnost, je třeba, abychom ji hledali, to si totiž přeje jeho Veličenstvo a tak to dělala nevěsta v Písni písní. A máme se ptát stvoření na jeho tvůrce, jak říká svatý Augustin, tuším že ve svých Meditacích či ve Vyznání,³ a neztrácet přihlouple čas v očekávání toho, co nám bylo kdysi dáno. Na počátku se může stát, že se Pán celý rok opravdu ani neukáže, Jeho Veličenstvo ví proč, my to vědět nemusíme, není důvod. Víme, že máme Boha potěšit tím, že se budeme držet jeho příkázání a rad a to s velkou ochotou a tím, že budeme přemítat o jeho životě a smrti a jak moc jsme mu zavázány – ostatní přijde, až Pán bude chtít.

² Viz 7H 2,3,9,10; 7H 3,8,10,11; 7H 4,1-2.

³ Srov. Vyznání, X, 6,9-10. Možná ovšem Terezie měla na mysli některý z pseudoaugustinovských spisů, např. *Soliloquia* (srov. kpt. 31).

10. Na to mi někdo namítne, že není schopen se takovým věcem věnovat a z toho, co jsem řekla, vyplývá, že má svým způsobem pravdu. Už víte, že jedna věc je přemítat o něčem rozumem a něco jiného je když paměť rozumu zpřítomňuje některé skutečnosti. Řeknete mi možná, že mi nerozumíte, a může být, že skutečně tomu nerozumím dostatečně na to, abych o tom byla schopna mluvit, ale zkusím to říci, jak umím. Nazývám meditací usilovné rozjímání myslí, které vypadá asi takto: nejprve hloubáme o milosti, kterou nám Bůh dopřál darem svého jediného Syna a nezastavujeme se a pokračujeme dále, úvahou o tajemstvích celého jeho slavného života. Anebo začneme modlitbou v getsemanské zahradě a mysl pokračuje v hloubání až k jeho přibití na kříž, nebo si vezmeme úryvek z pašijí, například zatčení Pána a meditujeme o tomto tajemství tak, že si podrobně představujeme vše, co k němu patří, zamýšlíme se nad tím a procitujeme to a podobně třeba i Jidášovu zradu a útěk apoštolů a všechno další. To je velmi dobrá a záslužná modlitba.

11. Koho Bůh pozdvihl k nadzemským věcem a k dokonalé kontemplaci však má s touto modlitbou potíže, neznám příčinu, ale obvykle se mu tato modlitba skutečně nedaří. Avšak není v právu ten, kdo o těchto tajemstvích nerozjímá a často si je nezpřítomňuje, zvláště v odpovídajících liturgických dobách. Není možné, aby duše zapoměla na tak vzácná svědectví lásky, ony živé jiskry, které stále více rozněcují lásku k našemu Pánu. Bezpochyby spíše nerozumí ona sama sobě, protože ona tajemství se zde chápou dokonale. Mysl si je totiž představuje tak živě a tak ostře se vrývají do paměti, že pouhý pohled na Pána prostřeného na zemi v getsemanské zahradě a zalitého krvavým potem, jí vystačí nejen na hodinu, ale na mnoho dní, aby prostým pohledem viděla jaký Pán je a jaký nevědek projevujeme vůči velkému utrpení. Později přispěchá vůle, i když ne s takovým citovým zaujetím, a rozněcuje přání v něčem vyjít vstříc tak veliké milosti a toužit něco snést pro toho, který tolik trpěl a podobné věci a tím se zabývá paměť a rozum. A domnívám se, že se proto nemůže déle věnovat rozjímání o umučení a odtud se jí pak zdá, že o něm nemůže přemítat vůbec.

12. A jestliže to nečiní, bylo by dobré, aby to činila, vždyť ani nejvznešenější modlitba jí v tom nebude bránit a nepovažují za dobré, jestliže se v tom často necvičí. Jestli jí přitom Pán uvede do vytržení, budiž, neboť tehdy i proti své vůli se bude muset vzdát předmětu svého rozjímání. A mám za jisté, že takový postup není překážkou, ale velkou pomocí pro nabytí všech druhů dober. Překážkou by tu bylo, kdyby duše hodně usilovala o přemítání, tak jak jsem to popsala na začátku, ale podle mě, pro toho, kdo dospěl výše, to ani nebude možné. Možná však že ano, vždyť Bůh vede duše mnoha různými cestami, neodsuzujeme tedy ty, které nemohou jít touto cestou a nepovažujeme je za neschopné přijetí velkých milostí, jež jsou obsaženy v tajemství našeho svrchovaného dobra, Ježíše Krista. Nikdo mě nepřesvědčí, ať by byl sebeduchovnější, že tato cesta není také správná.

13 Některé duše zpočátku a někdy i když jsou pokročilejší, sotva jen dospějí k modlitbě klidu a zakoušení Boha a jeho darů, zdá se jim, že je důležité, aby při tomto zakoušení zůstaly. Avšak věřte mi a neopíjejte se tímto stavem příliš, vždyť jak už jsem jinde řekla, život je dlouhý a plný trápení a je třeba hledět na náš vzor, Krista, jak on tudy prošel a po něm jeho apoštolové a svatí, abychom jimi také tak dokonale prošli. Ježíšova společnost je natolik dobrá, že se jí nepotřebujeme vzdalovat, podobně i společnosti jeho nejsvětější matky, kterou velmi těší, když máme soucit s jejím utrpením, přestože se kvůli tomu občas musíme vzdát našeho potěšení a zalíbení. Tím spíše, dcery moje, že potěšení v modlitbě není až tak časté, aby nebyl čas i na něco jiného. A která mi řekne, že žije neustále v útěše, považovala bych to za podezřelé, tedy když říká, že proto nikdy nemůže meditoval, tak jak o tom byla řeč. Pokud se vám něco takového přihodí, mějte to za klam a vši silou se starejte, abyste se z toho oblouzení dostaly ven a pokud na to vaše síly nestačí, oznamte to převorce, aby vám svěčila práci, která vyžaduje takovou pozornost, že budete osvobozeny od onoho nebezpečí, jež by hrozilo především vaší hlavě a rozumu, kdyby takový stav měl trvat dlouhou dobu.

14 Doufám, že jsem vám pomohla pochopit, jak je důležité, aby i sebeduchovnější osoby neprchaly před tělesností, takže by se nakonec mohlo zdát škodlivé i Pánovo nejsvětější

lidství. V protikladu k tomu bývají citována slova, která Pán řekl svým učedníkům, tedy že je třeba, aby odešel.⁴ Nemám to ráda. Krom toho, neřekl to své nejsvětější matce, neboť ta byla pevná ve své víře, že jde o Boha a člověka zároveň, a i když ho milovala nad jiné, její láska byla tak dokonalá, že svou přítomností mu spíše pomáhala. Co se apoštolů týče, asi nebyli ve víře tak pevní jako později a jak máme být dnes i my. Opakuji vám, dcery, že je to nebezpečná cesta, že ďábel by nás mohl dovést až k tomu, že bychom ztratily úctu k Nejsvětější svátosti.

15. Klam, do kterého si myslím, že jsem tu také upadla, i když jsem nedospěla až tak daleko, pouze jsem se tolik netěšila z pomýšlení na našeho Pána Ježíše Krista a byla jsem v onom obloužení a hleděla jen na duchovní dary. A jasně jsem viděla, že to je špatně, protože jelikož jsem je nemohla mít stále, myšlenky se ve mně neustále honily sem a tam a duše jako pták poletovala a nenalézala spočinutí a vyplývala jsem tak dost času aniž bych pokročila ve ctinostech a v modlitbě. A nechápala jsem proč to a ani bych to nebývala byla pochopila, nakolik jsem byla přesvědčená, že jdu po jisté cestou, až když jsem jednou o své modlitbě mluvila s jedním člověkem, velkým Božím služebníkem, který mně na toto nebezpečí upozornil. Jasně jsem spatřila, jak jsem bloudila a nepřestane mě nikdy mrzet, že jsem plýtvala časem a nebyla schopna pochopit, že onou velkou ztrátou nemohu nabýt žádného zisku a i kdybych mohla, nechtěla bych žádné dobro než od Toho, který je původcem všech dober. Ať je navždy chválen, amen.

⁴J 16,7